

Remissvar – SOU 2021:11 (Dnr U2021/01369)

Remissgrupp

Rektorsgruppen för Leksands kommuns grundskolor
Carin Fredlin, sektorchef utbildningssektorn
Annica Sandy Hedin, avdelningschef grundskolan
Joel Johansson, verksamhetsutvecklare

Disposition

Frågor och synpunkter noteras löpande efter avsnitt i SOU 2021:11. Remissvaret är uppbyggt på så vis att utredningens förslag delas in i sina övergripande områden. De förslag utredningen lägger fram presenteras under respektive område i kolumnen till vänster. I kolumnen till höger återfinns Leksands kommuns kommentar på förslagen.

Förslag för ett mer aktivt stöd- och elevhälsoarbete

Utredningen bedömer att befintligt regelverk har en fungerande utformning. Ytterligare specificerade krav i lagstiftningen skulle riskera att leda till en detaljstyrning som innebär en begränsning av skolornas möjligheter att utforma sitt arbete.

Det vi ser behov av är i stället åtgärder för att stärka elevhälsoprofessionerna, öka kompetensen att bedriva ett aktivt stöd- och elevhälsoarbete och erbjuda bättre verktyg för effektiva insatser på stöd- och elevhälsoområdet.

Stärkta elevhälsoprofessioner

I utredningens uppdrag ligger att föreslå en reglerad lägstanivå för denna tillgång,

Krav på specialpedagog eller speciallärare inom elevhälsan

Ett krav på tillgång till speciallärare eller specialpedagog inom elevhälsan ska införas för att höja kvaliteten på kartläggning av stödbehov och utformning av insatser samt för att lärare ska ges ett bättre stöd i arbetet med att utforma inkluderande lärmiljöer.

Leksands kommun förordar utredningens förslag. I samband med att skriva in att det ska finnas speciallärare/specialpedagoger i 2 kap. 25 §, borde antal elever per kategori anges jfr. förslag med reglerad lägstanivå för tillgången till elevhälsans professioner övriga grupper såsom skol-läkare, skolsköterska, skolpsykolog och kura-tor.

Förbättrade möjligheter till vidareutbildning till specialpedagog och speciallärare

Statsbidraget för fortbildning när det gäller specialpedagogiska insatser och för speciallärarutbildning inom Lärarlyftet ska förstärkas

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Följa utvecklingen av utbildningsbakgrund bland kuratorer inom elevhälsan

Skolverket ska ges i uppdrag att följa utvecklingen av utbildningsbakgrund bland personer som arbetar som kurator i skolväsendet, i syfte att säkerställa att kompetensen är tillräcklig.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Utvecklad kompetens för ett aktivt stöd- och elevhälsoarbete

Inom några områden ser vi emellertid att kompetensutvecklingsinsatser behöver utvecklas eller förlängas och att stödmaterial behöver revideras.

Förlängning av statsbidrag för Specialpedagogik för lärande

Statsbidraget för kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande ska förlängas

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Bättre stöd för förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolverket bör se över relevanta befintliga kompetensutvecklingsinsatser och stödmaterial

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Bättre kunskap om vårdgivaransvaret

Skolverket bör säkerställa att hälso- och sjukvårdslagstiftningen om styrning och ledning av elevhälsans medicinska insatser berörs i rektorsprogrammet och i skolchefsutbildningen.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Bättre verktyg för effektiva insatser

För att stödinsatser ska kunna utformas så att de ger effekt för elevers kunskapsutveckling behöver skolorna bättre verktyg.

Kunskapssammanställningar om elevhälsa och stöd

Skolverket ska ges i uppdrag att ansvara för att ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Stöd för utredning om särskilt stöd

Skolverket och SPSM ska ges i uppdrag att ta fram ett stöd för den utredning som ska genomföras för att ta ställning till en elevs behov av särskilt stöd.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Tillgång till elevhälsans kompetenser

Utredningens uppskattning är att det i dag finns i genomsnitt ungefär en skolläkare per 10 100 elever, en skolsköterska per 440 elever, en psykolog per 1 500 elever och en kurator per 460 elever. Utifrån uppgifter om en varierande och ibland otillräcklig tillgång till elevhälsans professioner finns det skäl att i regleringen ange vad som utgör en acceptabel lägstanivå för tillgång till elevhälsan.

Förtydligad reglering av elevhälsans uppdrag

Ett möjligt sätt att utforma en reglerad lägstanivå för tillgången till elevhälsans professioner är att tydliggöra elevhälsans uppdrag.

För att ytterligare tydliggöra det uppdrag som ska kunna fullgöras, föreslår utredningen att nuvarande reglering kompletteras med följande tillägg:

Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Elevhälsans arbete ska omfatta insatser riktade till enskilda elever, grupper av elever, grupper av lärare eller annan skolpersonal eller till skolan i dess helhet, utifrån behov.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Arbetet ska ske i samverkan med övrig personal på skolan.

Organisation, rutiner och arbetssätt på skolan ska främja samverkan mellan elevhälsans professioner, lärare och övrig personal på skolan.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Elevhälsan ska bidra till skolans kvalitetsarbete.

Elevhälsan ska bidra med tvärprofessionell kompetens till skolans kvalitetsarbete.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Varje yrkesgrupp inom elevhälsan har ett ansvar för att, där det är relevant, bidra med sin specifika kompetens vid samverkan med aktörer utanför skolan.

Leksands kommun förordar utredningens förslag, men det måste vara tydligt, t.ex. via förarbetena att samverkansansvaret inte enbart åligger skolan.

Numerär reglering av en acceptabel lägstanivå

Utredningen föreslår en numerär reglering av tillgång till elevhälsan som anger att en skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever, en skolsköterska för högst 430 elever, en psykolog för högst 1 000 elever och en kurator för högst 400 elever. Det är en högre tillgång än i dag, och innebär ökade kostnader om nära 850 miljoner kronor per år.

Leksands kommun förordar utredningens förslag, men önskar även motsvarande numerär reglerad lägstanivå för tillgången till specialpedagog och/eller speciallärare som förslag till övriga elevhälsans professioner.

Obligatorisk redovisning av tillgång till elevhälsan

Utredningen föreslår därför att det ska vara obligatoriskt för skolans huvudmän att redovisa tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator på skolenhetsnivå.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Bedöma och stödja kunskapsutveckling i grundsärskolan

Vi föreslår en omfattande satsning på höjd kompetens och bättre verktyg för bedömning i grund- och gymnasiesärskolan.

Leksands kommun noterar att utredningen föreslår ökad betoning på teoretiska färdigheter inom grund- och gymnasiesärskolan. Leksands kommun ställer sig tvekande inför om det gynnar eleverna. Farhågan är att det innebär mycket arbete för skolorna till en marginell effekt. Redan idag finns flexibiliteten att läsa ämnen mot grundskolans läroplan.

En garanti för tidiga stödinsatser införs

Utredningen föreslår att en garanti för tidiga stödinsatser ska införas för elever som läser ämnen svenska, svenska som andraspråk och matematik enligt grundsärskolans kursplaner.

Se svar ovan.

Stöd för bedömning och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling

Vi konstaterar att det finns ett stort behov av stöd för bedömning och för att följa elevernas kunskapsutveckling i både ämnen och ämnesområden. Mot bakgrund av detta föreslår vi följande insatser:

Stöd för bedömning i ämnen och ämnesområden

Skolverket och SPSM ska ges i uppdrag att i samverkan ta fram utbildningsinsatser om bedömning i ämnen och ämnesområden i grundsärskolan. i samverkan ta fram verktyg och stödmaterial för bedömning och kunskapsuppföljning

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Kompetensutveckling för att öka elevernas möjlighet att nå målen

En del av våra förslag innebär en vidareutveckling av insatser som redan erbjuds, medan annat är förslag till sådant som i dag saknas.

Didaktiskt inriktad kompetensutveckling

Är det angeläget att undervisningen är konkret och att undervisningen i läs- och skrivutveckling samt matematik stärks Utredningen föreslår därför att Skolverket och SPSM i samverkan ges i uppdrag att utveckla didaktiskt inriktade kompetensutvecklingsinsatser.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Kompetensutveckling om flexibel utbildning

Elever i grundsärskolan kan läsa integrerat. Det innebär emellertid att lärare kan behöva undervisa enligt två kursplaner eller ämnesplaner parallellt, Utredningen anser att utbildningsinsatser av detta slag bör erbjudas i större omfattning och i samverkan med Skolverket.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Alternativ- och kompletterande kommunikation (AKK) och digitala lärverktyg församman i utbildningsinsatser

Utredningen föreslår därför att SPSM ska ges i uppdrag att inom ramen för befintliga kompetensutvecklingsinsatser i AKK även ge kunskaper om digitala lärverktyg för elever som behöver stöd i sin kommunikation.

Kompetensutveckling för elevassistenter

Utredningen bedömer att det finns behov av att nationellt erbjuda elevassistenterna grundläggande kunskaper för att de ska fungera i sin roll i grund- och gymnasiesärskolan. Utredningen föreslår att SPSM och Skolverket ges i uppdrag att i samverkan utforma kompetensutvecklingsinsatser för elevassistenter.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Bristen på behöriga lärare bör utredas

Utredningen bedömer därför att frågan om hur bristen på behöriga lärare i grund- och gymnasiesärskolan kan lösas bör utredas.

Leksands kommun förordar utredningens förslag, då en stor farhåga är att när kraven ökar på personalens kompetens blir det än mer utmanande att hitta behöriga lärare inom grund- och gymnasiesärskolan.

Flexibilitet och nya benämningar i grund och gymnasiesärskolan

Inom ramen för uppdraget att stärka grundsärskolan ska utredningen även analysera om timplanerna bör förändras, föreslå ny benämning på målgruppen, nya benämningar på skolformerna och på delar inom komvux samt överväga vissa förändringar gällande de individuella programmen.

Nya timplaner i grundsärskolan för att öka flexibiliteten

Eleverna ska för det första ges bättre förutsättningar att utveckla de kunskaper de behöver för delaktighet i samhället.

För det andra ska timplanerna för grundskolan och timplanerna för ämnen i grundsärskolan i så liten utsträckning som möjligt skilja sig åt då det inte finns sakliga skäl

För det tredje bör timplanerna underlätta för elever att läsa en kombination av ämnen enligt grundsärskolans och grundskolans kursplaner

Leksands kommun noterar en ökad betoning på teoretiska färdigheter. Vi är tveksamma till hur mycket det gynnar eleverna. En farhåga är att det innebär mycket arbete för skolorna till marginella effekter. Redan idag finns flexibiliteten att läsa ämnen mot grundskolans läroplan.

Leksands kommun önskar att läroplanen i större grad borde betona färdigheter som behövs för att klara sig i samhället.

Mer undervisning i framför allt svenska och engelska

Den garanterade undervisningstiden ökar i framför allt svenska, svenska som andraspråk och engelska samtidigt som den minskar i framför allt slöjd och i hem- och konsumentkunskap. Vidare föreslås att antalet timmar i ämnena bild, matematik, NO-ämnen, slöjd och teknik blir desamma som i grundskolan. Utredningen föreslår

I teoretiska ämnen inom grund- och gymnasiesärskolan borde det snarare betonas mer kring "infärgning" t.ex. färdigheter som krävs för att eleverna i så stor grad som möjligt klarar sig själva senare i livet. Exempelvis kan matematiken jobba mer med vardagsnära matematiska exempel, t.ex. kostnader för att handla mat osv.

dessutom att det införs fördelningsbar undervisningstid i timplanen för ämnen. Tiden kan användas till undervisning i ett modernt språk

Möjlighet att läsa modernt språk i grundsärskolan

Vi föreslår därför att det ska bli möjligt för huvudmannen att erbjuda en elev att läsa språkval,

Leksands kommun finner det egendomligt att anpassa hela läroplanen och timplanen för samtliga i elevgruppen för att ett begränsat antal elever som kan tillgodogöra sig ett modernt språk. Leksands kommun skulle hellre se en utökning av timplanen inom hem- och konsumentkunskap, i analogi, med föregående svar. Att ge eleverna färdigheter för att i så stor grad som möjligt klara sig själva senare i livet.

Utökad undervisningstid i ämnesområden

Om den garanterade undervisningstiden ges samma omfattning underlättar det för elever att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden utifrån sina förutsättningar och behov.

Mot bakgrund av detta föreslår utredningen att den garanterade undervisningstiden för ämnesområden ska utökas till 6 890 timmar, samma omfattning som för ämnen i grundsärskolan och grundskolan.

Leksands kommun ser inte att detta skulle gynna merparten av eleverna.

Förändringar som rör individuella program i gymnasiesärskolan

Utredningen har haft i uppdrag att överväga vem som bör fatta beslut om hur undervisningstiden bör fördelas på det som ingår i elevens individuella studieplan på ett individuellt program i gymnasiesärskolan. Därutöver har utredningen haft i uppdrag att bedöma om en elev på ett individuellt program i gymnasiesärskolan bör kunna befrias från undervisning i ett eller flera, eller delar av ämnesområden.

Rektor ska besluta om fördelning av undervisningstid på individuella program i gymnasiesärskolan

Rektor är närmare eleven och den som har bäst förståelse för elevens behov samt vilket stöd och vilka anpassningar som kan behövas av elevens skolsituation. Vi föreslår därför att det ska åligga rektor att besluta hur undervisningstiden ska fördelas

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Reducerad undervisningstid införs som ny stödform

För ett litet fåtal elever som saknar förutsättningar att bedriva heltidsstudier framstår reduktion av undervisningstiden som en mer ändamålsenlig lösning än att befria elever från undervisning. Utredningen föreslår därför att rektor bör kunna fatta beslut om att reducera en elevs undervisningstid denna stödåtgärd föregås av utredning och ett åtgärdsprogram.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Nya benämningar på målgruppen och skolformerna

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå alternativa benämningar på såväl målgruppen som skolformerna grundskolan och gymnasieskolan. Vi har även haft möjlighet att föreslå alternativa benämningar på de delar inom komvux som riktar sig till målgruppen.

Intellektuell funktionsnedsättning ersätter utvecklingsstörning

Utredningen föreslår därför att intellektuell funktionsnedsättning ska ersätta utvecklingsstörning i skollagen

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Skolformerna byter namn till anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola

Utredningen föreslår att grundskola ska byta namn till anpassad grundskola och att gymnasieskola ska byta namn till anpassad gymnasieskola.

Leksands kommun förordar utredningens förslag

Vidare föreslår utredningen att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning ska byta namn till kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå.

Benämningen träningskola tas bort

Föreslår i stället att benämningen träningskola stryks i skollagen

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

Beslut om att en elev ska gå om en årskurs ska kunna överklagas

Vi föreslår att en rektors beslut om att en elev i grundskolan, grundskolan, specialskolan eller sameskolan ska gå om en årskurs ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Om det finns synnerliga skäl får dock rektorn även utan medgivande från elevens vårdnadshavare besluta att eleven ska gå om en årskurs.

I utredningen jämförs detta beslut med beslut enligt 7 kap. 5 § vilket kan överklagas. Dock finns en skillnad i att det finns sakliga och objektiva bedömningsgrunder gällande beslut enligt 7 kap. 5 § såsom medicinska och psykologiska utredningar. Dessa är vilade på en mer valid vetenskaplig grund, t.ex. normeringar osv.

I utredningens förslag nämns möjligheten till pedagogiska och sociala utredningar som nödvändiga beslutsunderlag, men dessa kan inte jämföras med medicinska och psykologiska utredningar.

I grund är Leksands kommun positiv till att en elev ska kunna överklaga så pass ingripande beslut som det rör sig om, men det ställer krav på objektivt godtagbara bedömningsunderlag. Om en elev inte har medicinska eller psykologiska orsaker till att hen inte nå målen i flera eller alla ämnen riskerar en överklagan till SÖN att bli en överprövning av lärares betygsättning. Eftersom det är ett förvaltningsbesvär är det beslutets lämplighet som prövas. Detta riskerar att.

underminera skolans pedagogiska auktoritet såsom det framförs av skolpersonal i utredningen

Befintligt regelverk om könsuppdelad undervisning är tillräckligt

Utredningen föreslår att det inte ska införas några bestämmelser i skollagen som uttryckligen förbjuder könsuppdelad undervisning och utbildning.

Leksands kommun förordar utredningens förslag.

